

adviesrapport

Voortoets suppen Harderwijk

Effectbeoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming

Opdrachtgever

Gemeente Harderwijk

Status

concept

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T [038] 423 64 64

E info@ecogroen.nl

I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Voortoets suppen Harderwijk

Subtitel

Effectbeoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming

Projectcode	Datum	Status
21-503 (concept)	2 december 2021	concept

Auteur(s)

L. (Lisette) Klein & D. (David) Sietses

Tweede lezer

A. (Anton) Alberts

Opdrachtgever

Gemeente Harderwijk

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

L. Klein & D. Sietses (2021). Voortoets suppen Harderwijk. Effectbeoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming. Rapport 21-503 (concept). Ecogroen bv

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Ligging projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen	3
2. Wettelijk kader en methode	5
2.1 Wet natuurbescherming	5
2.2 Werkwijze	5
3. Selectie gebieden en effecten	7
3.1 Selectie van gebieden	7
3.2 Voorselectie van effecten	8
4. Selectie kwalificerende natuurwaarden	10
4.1 Beschrijving van het effectgebied	10
4.2 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren	11
4.3 Habitattypen binnen effectgebied	11
4.4 Habitatrichtlijnsoorten binnen effectgebied	12
4.5 Broedvogelsoorten binnen effectgebied	13
4.6 Niet-broedvogelsoorten binnen effectgebied	13
5. Effectbeoordeling	14
5.1 Habitattypen	14
5.2 Habitatrichtlijnsoorten	17
5.3 Broedvogels	17
5.4 Niet-broedvogels	18
6. Conclusie en advies	20
6.1 Advies en vervolgstappen	20
7. Geraadpleegde bronnen	21
Bijlagen	
Bijlage 1 – Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren	
Bijlage 2 – Typische soorten habitattypen H3140 en H3150	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Gemeente Harderwijk overweegt het recreatieve gebruik van het Wolderwijd te intensiveren door de verhuur van ongemotoriseerde vaartuigen mogelijk te maken, waaronder sup's. Uit een recente haalbaarheidsonderzoek (Kraaijeveld, 2020) blijkt dat suppen¹ als een nieuwe activiteit voor Natura 2000 geldt, die niet getoetst is in het kader van het beheerplan voor Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Voor suppen, zoals vanaf een sup-verhuurlocatie, is daarom een effectbeoordeling nodig is om eventuele gevolgen in het kader van Natura 2000 inzichtelijk te maken. In dit rapport is een voortoets uitgewerkt voor de verhuur van maximaal 100 sup's per etmaal in de periode april t/m september. De voortoets dient ter onderbouwing van toekomstige vergunningaanvragen ten aanzien van sup-verhuurlocaties vanaf de kustzone van de gemeente.

Natura 2000

- Het projectgebied, waar de sup-verhuurlocaties beoogd zijn, grenst aan Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (Vogelrichtlijngebied + Habitatrichtlijngebied). Een deel van de jachthaven De Knar in het noorden van het projectgebied valt binnen dit Natura 2000-gebied. Het suppen vindt geheel plaats in Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, op het Wolderwijd en het Veluwemeer. Overige Natura 2000-gebieden, zoals de Veluwe, liggen op 2,5 kilometer of verder. Door de aard van het suppen zijn negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden anders dan de Veluwerandmeren op voorhand uitgesloten.
- Negatieve gevolgen door hydrologische veranderingen, versnippering of verontreiniging zijn op basis van de aard van het voornemen uitgesloten.
- Suppen vormt geen bron van stikstofemissies. De verkeersbewegingen van en naar de verhuurlocaties vormen wel een bron van stikstofemissies. De gemeente Harderwijk laat de gevolgen door stikstofemissies in een latere fase van de vergunningprocedures van sup-verhuurlocatie(s) toetsen. Stikstofdepositie is buiten beschouwing gelaten.
- (Significant) negatieve gevolgen door mechanische effecten zijn uitgesloten voor de instandhoudingsdoelen van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, (niet)-broedvogelsoorten. Het suppen staat het behalen van de uitbreidingsdoelstellingen van de broedvogelsoorten niet in de weg.
- (Significant) negatieve gevolgen door verstoringseffecten zijn uitgesloten voor de instandhoudingsdoelen van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogelsoorten en het merendeel van de niet-broedvogelsoorten. Het suppen staat het behalen van de uitbreidingsdoelstellingen van de broedvogelsoorten bovendien niet in de weg. Voor de niet-broedvogelsoorten slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek zijn significant negatieve gevolgen in de maanden april en september echter niet uit te sluiten.

¹ Individueel suppen, waarbij een recreant z'n eigen sup meebrengt, is toegestaan. Onder groepsgewijs suppen valt onder andere het verhuur van sup's of suppen in sportschoolverband, ongeacht groepsgrootte (Rijkswaterstaat, 2017b). Zie ook de voetnoot op pagina 3.

Advies en vervolgstappen

- Omdat significant negatieve gevolgen door verstoring op niet-broedvogels slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek niet zijn uit te sluiten, kan het suppen op basis van voorliggende toetsing geen doorgang vinden in de maanden april en september.
- In de maanden mei – augustus is sup-verhuur mogelijk, significant negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn in deze maanden uitgesloten. Vervolgstappen zijn nodig om het suppen in de maanden april en september doorgang te bieden. Voor vervolgstappen kan gedacht worden aan een planaanpassing en/of een passende beoordeling. Indien gekozen wordt voor een passende beoordeling, dan is er in de toekomst sprake van een vergunningplicht in het kader van de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Harderwijk overweegt het recreatieve gebruik van het Wolderwijd te intensiveren door het verhuur van ongemotoriseerde vaartuigen mogelijk te maken, waaronder sup's. De beoogde ontwikkelingen kunnen negatieve gevolgen hebben voor beschermde natuurwaarden. Daarom is in 2020 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (Kraaijeveld, 2020). Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt dat suppen^{2 3} (anders dan individueel suppen) als een nieuwe activiteit voor Natura 2000 geldt, die niet in het beheerplan voor Natura 2000-gebied Veluwerandmeren getoetst is. Er is daarom voor de activiteit suppen, zoals vanaf een sup-verhuurlocatie, een aanvullende effectbeoordeling nodig om eventuele gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren inzichtelijk te maken. Gemeente Harderwijk heeft Ecogroen gevraagd om hiertoe een voortoets uit te voeren. De voortoets dient ter onderbouwing van toekomstige vergunningaanvragen van sup-verhuurlocaties vanaf de kustzone van de gemeente.

1.2 Ligging projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen

De exacte locatie van de sup-verhuurlocaties zijn nog onbekend. In voorliggende rapportage wordt uitgegaan van sup-verhuur vanaf de kustzone (hierna: projectgebied) van de gemeente Harderwijk die globaal gezien ligt tussen de N302 en de zuidelijke punt van De Wellen (figuur 1.1).

²Van suppen (het voortbewegen op een surfplank zonder zeil, met behulp van een peddel) wordt aangegeven dat het hier om een nieuwe activiteit gaat, die in het kader van het Beheerplan niet is getoetst. ... Deze vorm van gebruik is op zich niet vergunningplichtig, al hoewel bij omvangrijkere activiteit, bijvoorbeeld aangeboden in sportschoolverband, een vergunningprocedure geldt. Individueel suppen is vooralsnog toegestaan, waarbij recreanten zich dienen te houden aan de wet en Gedragscode. In afgesloten gebieden is het suppen sowieso niet toegestaan.' (uit: Rijkswaterstaat, 2017b)

³Suppen (Stand Up Peddling) wordt ondernomen met Stand Up Peddling Boards, hierna afgekort naar sup's.

Figuur 1.1 Globale indicatie van de kustzone vanwaar sup-verhuur wordt beoogd (rood gearceerde gebied). Bron achtergrond: PDOK.

Beschrijving randvoorwaarden voor het suppen

Het sup-verhuur in het projectgebied en het suppen zelf is onderhevig aan verschillende randvoorwaarden. Voor de effectbeoordeling worden de volgende randvoorwaarden aangehouden:

- Het supseizoen loopt jaarlijks van 1 april tot 1 oktober.
- Binnen bovenstaande supseizoenen worden dagelijks maximaal 100 sup's verhuurd.
- De sup's worden alleen tussen zonsopkomst en zonsondergang gebruikt.
- Gezien het recreatieve karakter van de sup-verhuur, wordt uitgegaan dat suppers circa 2 – 4 uur het water opgaan. Er wordt uitgegaan van een sup-afstand van circa 10 km. Er wordt daarom in navolging van de eerdere haalbaarheidstoets (Kraaijeveld, 2020) een straal van 4 kilometer rondom het projectgebied aangehouden waarbinnen gesupt wordt.
- Gezien het recreatieve karakter van het suppen vanaf een sup-verhuurlocatie, wordt er ook van uitgegaan dat het suppen voornamelijk in duo's of groepen plaatsvindt.
- Binnen het IJsselmeergebied geldt de Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied (hierna: de Gedragscode) (Het Blauwe Hart, 2016). Er wordt aangenomen dat suppers deze gedragscode naleven. In deze Gedragscode staat onder andere dat:
 - Suppers buiten afgesloten zones van het Natura 2000-gebied blijven⁴.
 - Rietzones en andere oeverplanten ontzien worden.
 - Vaarbewegingen in groepen vogels voorkomen worden.
 - Afstand gehouden wordt van groepen watervogels.

⁴ Aan de oostkust van de Veluwerandmeren nabij Harderwijk bevinden zich twee zones met toegangsbeperking voor recreatie en visserij. De afsluiting van deze zones wordt momenteel vastgelegd in een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB). Met deze vaststelling 'wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd' (uit Rijkswaterstaat, 2017a).

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden (Overheid 2021). In dit rapport wordt enkel ingegaan op het onderdeel Natura 2000. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van (een maatregelen in het kader van) zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

2.2 Werkwijze

Allereerst is met behulp van de database Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2021A) nagegaan of het projectgebied binnen/nabij beschermde Natura 2000-gebieden ligt. Verder is het maximale effectgebied door suppen vastgesteld op basis van de maximale afstand vanaf de kustzone van Harderwijk waarbinnen het suppen zal plaatsvinden (4 kilometer: Kraaijeveld, 2020) plus de maximale effectafstand van effecten die kunnen optreden tijdens het suppen. Van deze mogelijke effecten zijn de effectafstanden door verstoring zijn het grootst. In geval van verstoring door waterrecreatie wordt uitgegaan van 600 meter (Arcadis, 2014) (zie ook paragraaf 4.1).

Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer, 2010; Ministerie van LNV, 2021B), de aard van het voorname en een verdere literatuurstudie is middels objectieve gegevens bepaald welke negatieve gevolgen kunnen optreden voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en zo ja, of deze significant kunnen zijn. Daartoe zijn binnen het effectgebied (biotopen van) kwalificerende natuurwaarden in beeld gebracht. Er is gebruik gemaakt van beschikbare gegevens zoals provinciale kaartviewers en

het beheerplan van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Zie voor een volledig overzicht het hoofdstuk 'Geraadpleegde bronnen'.

3. Selectie gebieden en effecten

3.1 Selectie van gebieden

Het projectgebied grenst grotendeels aan Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (figuur 3.1). Dit Natura 2000-gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en als Habitatrichtlijngebied. De noordelijk gelegen jachthaven De Knar valt deels binnen het Natura 2000-gebied. Door de ligging van het projectgebied en de aard van het suppen zijn (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Veluwerandmeren niet op voorhand uit te sluiten.

Op circa 2,5 kilometer ligt Natura 2000-gebied Veluwe. Gezien de actieradius van het suppen - wat op het Wolderwijd en Veluwemeer plaatsvindt - en de afstand tot overige Natura 2000-gebieden zijn negatieve gevolgen (met uitzondering van stikstofdepositie) voor verder weg gelegen Natura 2000-gebieden -zoals Veluwe- niet aan de orde.

Figuur 3.1 Ligging projectgebied (rode arcering) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (groene vlakken). Ten westen en noorden: Veluwerandmeren. Ten zuidoosten: Veluwe. Bron achtergrond: PDOK.

3.2 Voorselectie van effecten

Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer, 2010; Ministerie van LNV, 2021B) en de aard van het voornemen is geconcludeerd dat ten gevolge van het suppen mogelijk (significant) negatieve gevolgen kunnen optreden voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Het suppen gaat namelijk mogelijk gepaard met oppervlakteverlies, verstoring, mechanische effecten en stikstofdepositie. Deze effecten zijn onderstaand kort toegelicht.

Negatieve gevolgen door hydrologische veranderingen, versnippering of verontreiniging zijn op basis van de aard van het voornemen uitgesloten. Er vindt geen permanente doorsnijden van leefgebieden of migratieroutes van soorten plaats. De Gedragscode (zie paragraaf 1.2) voorziet in het voorkomen van verontreiniging door onder andere afval. Het suppen is daarnaast niet van invloed op het hydrologische systeem van Veluwerandmeren.

Oppervlakteverlies

Oppervlakteverlies kan optreden wanneer ontwikkelingen plaatsvinden binnen een Natura 2000-gebied. Oppervlakteverlies uit zich in een netto afname van leefgebied van soorten en/of habitattypen (Broekmeyer, 2008). In voorliggend effectbeoordeling wordt alleen ingegaan op de gevolgen door de activiteit suppen, wat niet leidt tot oppervlakteverlies. Tijdelijk verlies van leefgebied door verstoring wordt bij verstoringseffecten beoordeeld. Omdat de sup-verhuurlocaties nog niet zijn aangewezen, zijn eventuele gevolgen door de verhuurlocaties zelf buiten beschouwing gelaten⁵. Gevolgen door oppervlakteverlies worden daarom niet verder behandeld.

Mechanische effecten

Mechanische effecten kunnen optreden door vaarbewegingen. Door het suppen kan golfslag, vertroebeling of fysieke beschadiging optreden van (onder)watervegetatie (Torenbeek et al., 2021). Wel wordt er van uitgegaan dat suppers – conform de Gedragscode – riet en andere oevervegetaties niet fysiek in gaan. Fysieke aantasting van nestlocaties zoals door overvaren wordt daarom buiten beschouwing gelaten. Mechanische effecten golfslag, vertroebeling en beschadiging van flora worden nader onderzocht.

Verstoring

Suppen leidt mogelijk tot verstoring door geluid (boven water) en trillingen (onder water – in het verlengde van het peddelen). Ook aanwezigheid van suppers kan tot optische verstoring leiden. De mate van verstoring is afhankelijk van de intensiteit, duur en frequentie van de verstoringbron. Daarnaast zijn ook het tijdstip en de overlap met kwetsbare perioden en leefgebieden van soorten (afstand tussen leefgebied en verstoringbron, uitgedrukt in verstoring gevoeligheid) relevant. De gevolgen door verstoring worden nader onderzocht.

⁵ In figuur 3.1 is te zien dat er sprake is van overlap van een beperkt deel van de havenkom bij Jachthaven De Knar met het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Indien hier een sup-verhuurlocatie wordt beoogd, dienen mogelijke gevolgen middels een aanvullende toetsing beoordeeld te worden.

Stikstofdepositie

Suppers bewegingen zich voort met behulp van een peddel. Er is geen sprake van motorgebruik. Suppen vormt daarom geen bron van stikstofemissies. Eventuele verkeersbewegingen van en naar de verhuurlocaties vormen wel een bron van stikstofemissies. De gemeente Harderwijk laat deze stikstofemissies in een latere fase van de vergunningprocedures van verhuurlocatie(s) toetsen. Stikstofdepositie wordt derhalve buiten beschouwing gelaten.

Samenvatting mogelijke effecten

Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de effecten die worden onderzocht in voorliggende voortoets. Deze effecten kunnen leiden tot (significant) negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden.

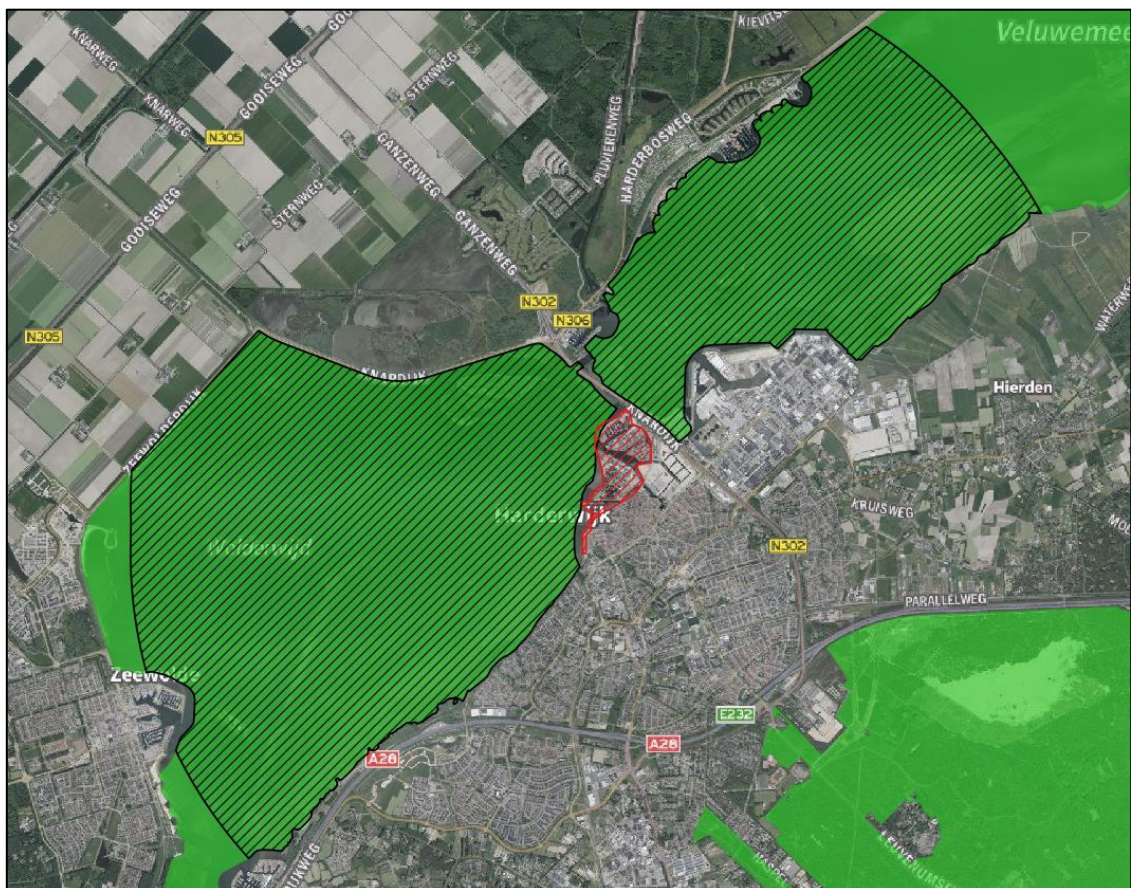
Tabel 3.1 Effecten die kunnen optreden ten gevolge van het suppen en waarvan de gevolgen voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden worden beoordeeld in voorliggende voortoets. Eveneens in aangegeven voor welk Natura 2000-gebied deze beoordeling is uitgevoerd.

Mogelijke effecten	Veluwerandmeren
Mechanische effecten (golfslag, vertroebeling, fysieke beschadiging flora)	•
Verstoring (geluid, trillingen, optische aanwezigheid)	•

4. Selectie kwalificerende natuurwaarden

4.1 Beschrijving van het effectgebied

Het effectgebied wordt gevormd door de maximale straal waarbinnen suptochten worden gemaakt, aangevuld met een maximale verstoringsafstand dat nog kan optreden op de uiterste grens van deze actieradius. Zoals in paragraaf 1.2 aangegeven, wordt aangenomen dat de suptochten binnen een straal van 4 kilometer van de kustzone van Harderwijk (Kraaijeveld, 2020) worden uitgevoerd. Het suppen leidt in potentie tot een relatief hoge mate van verstoring, door de staande positie van suppers en door de potentie tot geluidsverstoring doordat op elke sup één persoon staat, die daarom met verheven stem met anderen communiceert (Torenbeek et al., 2021). Daarom wordt een maximale verstoringsafstand van 600 meter aangehouden. Dit komt overeen met effectafstanden van intensieve recreatie en waterrecreatie (Arcadis, 2014; en Krijgsveld, 2008 in Arcadis, 2014). Het effectgebied wordt daarom gevormd door het water en de oeverzones binnen een straal van $(4 \text{ km} + 600 \text{ meter}) = 4,6 \text{ kilometer}$ van het projectgebied (figuur 4.1). Binnen het effectgebied ligt het Wolderwijd en het Veluwemeer, onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Gezien de grote overlap van het Wolderwijd, is voor de effectbeoordeling uitgegaan van een complete overlap met het Wolderwijd (inclusief de kustzone nabij Zeewolde).

Figuur 4.1 Ligging effectgebied (zwarte arcering) binnen het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (groene vlakken in ten westen en noorden van Harderwijk) en de zoeklocatie voor sup-verhuurlocaties aan de kustzone van Harderwijk (rode arcering). Afgesloten gebieden op basis van een toegangsbepalingsbesluit zijn niet opgenomen in de kaart bij gebrek aan eenduidig kaartmateriaal. Groene vlak ten zuidoosten: Natura 2000-gebied Veluwe. Bron achtergrond: PDOK.

4.2 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren

Voor het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn 4 habitattypen (waarvan twee in ontwerpfase), 3 habitatrichtlijnsoorten, 2 broedvogels en 16 niet-broedvogels aangewezen (tabel 4.1). Zie bijlage 1 voor de volledige instandhoudingsdoelen.

Tabel 4.1 Kwalificerende natuurwaarden van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (DN&B, 2018; PDN, 2009). *Ontwerp – worden derhalve niet meegenomen in de beoordeling.

Habitattypen	Broedvogels	
H3140 Kranswier	A021 Roerdomp	A051 Krakeend
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	A298 Grote karekiet	A054 Pijlstaart
H6430A Ruigten en zomen – moerasspirea*	Niet-broedvogels	A056 Slobeend
H6430B Ruigten en zomen – harig wilgenroosje*	A005 Fuut	A058 Krooneend
Habitatrichtlijnsoorten	A017 Aalscholver	A059 Tafeleend
H4119 Kleine modderkruiper	A027 Grote zilverreiger	A061 Kuifeend
H1163 Rivierdonderpad	A034 Lepelaar	A067 Brilduiker
H1318 Meervleermuis	A037 Kleine zwaan	A068 Nonnetje
	A050 Smient	A070 Grote zaagbek
		A125 Meerkoet

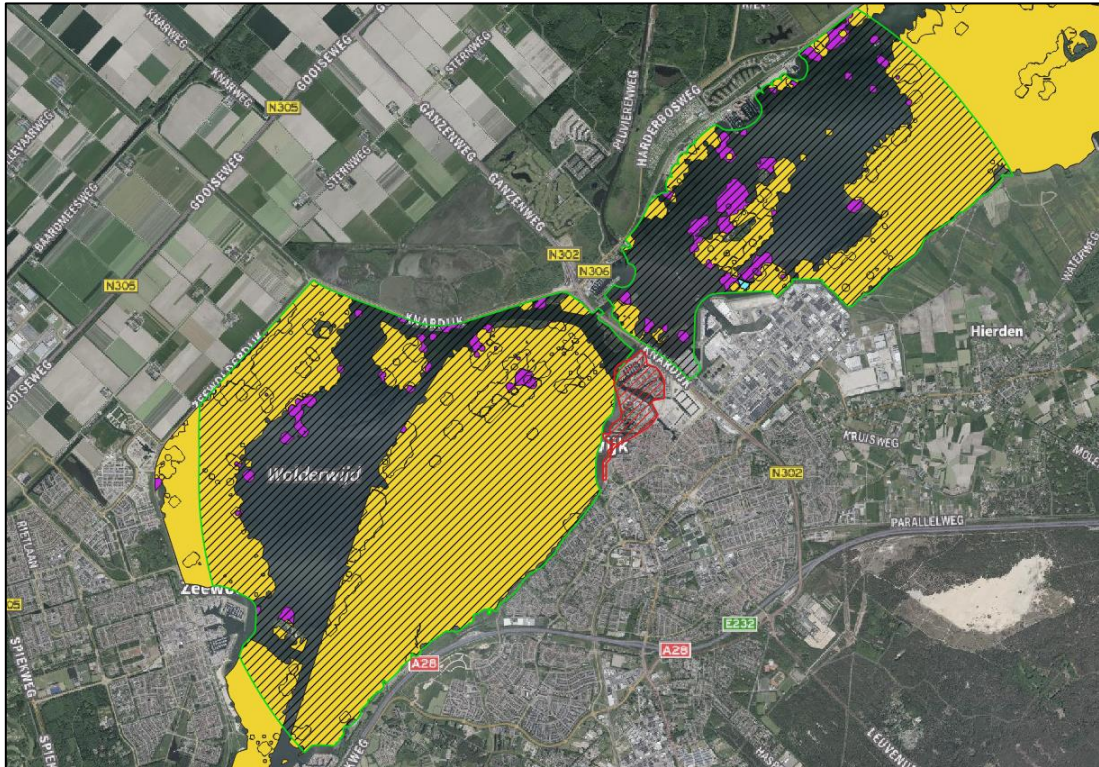
4.3 Habitattypen binnen effectgebied

Binnen het effectgebied liggen drie (zoekgebieden voor) habitattypen⁶ (zie ook figuur 4.2 – volgende pagina):

- H3140 Kranswierwateren (figuur 4.2: gele vlakken);
- H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (figuur 4.2: paarse vlakken);
- ZgH3140 Zoekgebied voor Kranswierwateren (figuur 4.2: blauwe vlak).

Voor de habitattypen geldt een behoudsdoelstelling van oppervlakte en/of kwaliteit (PDN, 2009). Er zijn geen andere habitattypen voor het Natura 2000-gebied aangewezen.

⁶ De namen van de habitattypen worden eenmalig volledig uitgeschreven, daarna wordt enkel de habitatcode genoemd.

Figuur 4.2 Habitattypen (H3140: gele vlakken, H3150: paarse vlakken, zgH3140: blauwe vlak) binnen het effectgebied (zwarte arcering en groene omlijning). Bron habitattypenkaart: Rijkswaterstaat (2021). Bron achtergrond: PDOK.

4.4 Habitatrictlijnsoorten binnen effectgebied

Voor het Natura 2000-gebied zijn drie habitatrictlijnsoorten aangewezen: kleine modderkruiper, rivierdonderpad en meervleermuis.

Kleine modderkruiper en rivierdonderpad

Kleine modderkruiper komt in het Natura 2000-gebied voor in de ondiepe wateren met kranswieren. Het leefgebied van rivierdonderpad bestaat uit oevers met stortstenen beschoeiing en driehoeksmosselbanken in het open water (Rijkswaterstaat, 2017a). Voor de soorten geldt een behoudsdoelstelling (PDN, 2009). Binnen het effectgebied komt potentieel leefgebied van de vissoorten voor.

Meervleermuis

Het leefgebied van meervleermuis bestaat uit het open water en de oeverzones van het Veluwerandmeer. Het open water fungeert als foerageergebied, de oeverzones fungeren als foerageergebied en migratieroute tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De verblijfplaatsen liggen binnendijs, buiten het Natura 2000-gebied (Rijkswaterstaat, 201a7). Voor de soort geldt een behoudsdoelstelling (PDN, 2009). Binnen het effectgebied komt potentieel leefgebied van meervleermuis voor.

4.5 Broedvogelsoorten binnen effectgebied

Het leefgebied van de broedvogelsoorten roerdomp en grote karekiet bestaat uit moeraszones. Zowel roerdomp als grote karekiet broeden in overjarig en stevig riet in grootschalig rietmoeras en waterrietzones. De soorten foerageren in ondiep water in of grenzend aan waterrietzones. Voor beide soorten geldt een uitbreidingsdoel (PDN, 2009). Binnen de Veluwerandmeren komt geschikt (grootschalig) rietmoeras vooral voor nabij Elburg en in het noordelijk deel van het Drontermeer (Rijkswaterstaat, 2017a). Deze zones liggen buiten het effectgebied. Er is binnen het effectgebied wel potentie voor uitbreiding van leefgebied aanwezig. Als onderdeel van het instandhoudingsmaatregel 'ontwikkeling rietzone Harderwijk/Elburg' worden verschillende zones met riet ontwikkeld. Onduidelijk is waar deze zones zich exact bevinden (Rijkswaterstaat, 2017a), derhalve worden de soorten zekerheidshalve meegenomen in de effectbeoordeling.

4.6 Niet-broedvogelsoorten binnen effectgebied

Voor de volgende kwalificerende niet-broedvogelsoorten is het Natura 2000-gebied gedurende de maanden september – april van belang als overwinteringsgebied: fuut, aalscholver, grote zilverreiger, lepelaar, kleine zwaan, smient, krakeend, pijlstaart, slobbeend, krooneend, tafeleend, kuifeend, brilduiker, nonnetje, grote zaagbek, meerkoet.

Alle bovengenoemde soorten maken gebruik van het open water en/of ondiep water van het Veluwerandmeer, waar de soorten rusten en foerageren. Het leefgebied van kleine zwaan en smient bestaat naast ondiep water uit oeverzones (kleine zwaan) en nat grasland (kleine zwaan en smient), waar de soorten foerageren. Lepelaar en grote zilverreiger foerageren en rusten eveneens in moeraszones. Voor alle soorten geldt een behoudsdoelstelling (PDN, 2009). Voor tafeleend en kuifeend geldt dat er enige achteruitgang in de omvang van het foerageergebied mag plaatsvinden, ten gunste van habitatype H3140 Kranswierwateren (PDN, 2009; Rijkswaterstaat, 2017a). Voor alle soorten komt binnen het effectgebied geschikt biotoop voor.

5. Effectbeoordeling

5.1 Habitattypen

In het effectgebied komen (zoekgebied voor) de habitattypen H3140 Kranswierwateren en H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden voor. In voorliggende paragraaf worden de gevolgen door mechanische effecten en verstoring beoordeeld. Vegetaties binnen habitattypen zijn niet gevoelig voor verstoring. De kwaliteit van (en daarmee de instandhoudingsdoelen van) habitattypen worden daarom ook bepaald door de aanwezigheid van typische soorten die gevoelig kunnen zijn voor verstoring. Effecten op typische soorten kunnen het instandhoudingsdoel van het habitatype beïnvloeden (zie ook kader 5.1). De typische soorten van de (zoekgebieden voor) habitattypen in het effectgebied zijn in bijlage 2 weergegeven.

Kader 5.1 Typische soorten en hun relatie tot het instandhoudingsdoel

De landelijke staat van instandhouding is voor habitattypen en soorten in Nederland op een aantal aspecten gescoord als gunstig, matig ongunstig, zeer ongunstig of onbekend. Hierbij gaat het bij habitattypen om de aspecten verspreidingsgebied (range), oppervlakte, kwaliteit (structuur en functie, inclusief typische soorten) en toekomstperspectief. Effecten op typische (dier)soorten kunnen de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied aantasten. Flora is gevoelig voor mechanische effecten en betreding maar ongevoelig voor verstoring door licht, geluid en beweging. Fauna is wel gevoelig voor verstoring. Volgens uitspraken van het Hof van Justitie (HvJ 07-11-2018, ECLI:EU:C:2018:883 (Holohan)) en de Raad van State (ABRvS 20-02-2019, ECLI:NL:RVS:2019:547 (Bloemendaal)) dient beoordeeld te worden of een project kan leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van habitattypen ten gevolge van effecten op typische soorten.

Het toetsingscriterium ten aanzien van typische soorten is dat de soortenrijkdom in het gebied behouden moet blijven (bij groot-schalige gebieden), de gemiddelde verspreiding niet afneemt, of in geval van een uitbreidingsdoelstelling, toeneemt. Het gaat hierbij dus niet om effecten op afzonderlijke individuen van een soort of effecten op de draagkracht voor een minimaal aantal broedparen (zoals voor kwalificerende broedvogels), maar om het kwaliteitsniveau dat de typische soorten als geheel aanduiden door de aanwezigheid in het(deel)gebied.

(Ministerie van EZ, 2014)

(Zoekgebied voor) H3140: Mechanische effecten

Mechanische effecten bestaan uit drie soorten effecten: beschadiging van flora door het suppen, vertroebeling van water en golfslag. Deze zijn onderstaand behandeld. De paragraaf wordt afgesloten met de conclusie.

Beschadiging van flora

H3140 wordt gekenmerkt door typische vegetatietypen. Mechanische effecten kunnen optreden ten gevolge van de diepgang door de romp van de sup en door de peddelbewegingen. Door de aard van het suppen, de bouw van een sup-board en de wijze van peddelen, heeft een sup een geringe diepgang in het water en daardoor een beperkt effect op watervegetatie (Torenbeek et al., 2021). Door de grote waterrecreatiedruk op de Veluwerandmeren wordt aangenomen dat de onderwatervegetatie niet of op beperkte locaties tot het wateroppervlak komt, anders is waterrecreatie met grotere vaartuigen zoals kano's of

gemotoriseerde vaartuigen niet mogelijk. In combinatie met de beperkte diepgang van suppers leidt het suppen tot geen of een minimale beschadiging van vegetatie. Het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3140 in de Veluwerandmeren.

Vertroebeling water

Langdurige vertroebeling of opwerveling van slib is van invloed op ondergedoken vegetatie (Torenbeek et al., 2021). Door de geringe diepgang van de sup en door de wijze van peddelen is alleen sprake van vertroebeling bij zeer laag water (Torenbeek et al., 2021). Conform de Gedragscode wordt aangenomen suppers dergelijke zones met vegetatie of oevervegetatie vermijden. Indien onvermijdelijk, dan is er sprake van een zeer tijdelijk en lokaal effect. Het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3140 in de Veluwerandmeren.

Golfslag

De zeer beperkte golfslag van de sup's heeft geen effect op de typische vegetatietypen van H3140. De minimale golfslag door het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3140 in de Veluwerandmeren. Fysieke beschadiging is bovenstaand behandeld.

Conclusie

Negatieve gevolgen door beschadiging flora, vertroebeling water en golfslag zijn uitgesloten op het instandhoudingsdoel van H3140. Het realiseren van H3140 in Zoekgebied voor H3140 blijft mogelijk.

(Zoekgebied voor) H3140: Verstoring

De typische soorten kenmerkend voor H3140 bestaan uit kranswieren. Flora zijn ongevoelig voor verstoring. Negatieve gevolgen door verstoring zijn niet aan de orde voor H3140. Het realiseren van H3140 in Zoekgebied voor H3140 blijft mogelijk.

H3150: Mechanische effecten

Ook hier zijn de verschillende mechanische effecten behandeld. De paragraaf wordt eveneens afgesloten met een concluderende alinea.

Beschadiging van flora

Ook H3150 wordt gekenmerkt door typische vegetatietypen, zoals drijvende waterplanten. In het kader van de Gedragscode wordt aangenomen dat suppers zones met drijvende waterplanten ontwijken, mede doordat suppers door de geringe diepgang in dergelijke zones vastlopen. Het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3150 in de Veluwerandmeren.

Vertroebeling water

H3150 worden gekenmerkt door de typische vissoorten ruisvoorn, snoek en zeelt. Vissoorten zijn gevoelig voor vertroebeling van leefgebied (ten gevolge van opwervend bodemsediment) door peddelen. Door de geringe diepgang van de sup en door de wijze van peddelen is alleen sprake van vertroebeling bij zeer laag water (Torenbeek et al., 2021). Het habitattype H3150 komt voor in de diepere delen van het effectgebied, in de ruimtelijke eenheid 'open water' (op basis van Rijkswaterstaat, 2017a en ligging habitattypen). Het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3150 in de Veluwerandmeren.

Golfslag

H3150 wordt gekenmerkt door de typische libelsoorten zoals groene glazenmaker en de vogelsoort zwarte stern. Het leefgebied van de libelsoorten bestaat vooral uit (al dan niet ondergedoken) waterplanten in verlandingszones, in zones met vegetatie dat boven het water uitsteekt of oeverzones (Vlinderstichting, 2021). Met name de larven zijn gevoelig voor golfslag. Zwarte stern broedt op nesten op watervegetatie zoals krabbenscheer, maar komt als broedvogel niet in het effectgebied voor (anders dan foeragerende exemplaren) (NDFF, 2021; Sovon, 2021). Het merendeel van de zones met H3150 binnen het effectgebied liggen binnen het open water van de Veluwerandmeren, binnen en nabij bestaande (recreatie)vaartroutes. Vanwege de ligging in het open water wordt weinig potentie voor de (larven van) soorten verwacht. Bovendien wordt er van uitgegaan dat conform de Gedragscode suppers voldoende afstand houden tot vegetatie en is sprake van een zeer beperkte golfslag door sup's (Torenbeek et al., 2021). Het suppen leidt niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van typische soorten in H3150 in de Veluwerandmeren.

Conclusie mechanische effecten

Negatieve gevolgen door beschadiging flora, vertroebeling water en golfslag zijn uitgesloten op het instandhoudingsdoel van H3150.

H3150: Verstoring

H3150 wordt gekenmerkt door vier verstoringgevoelige soorten: 3 vissoorten (ruisvoorn, snoek, zeelt) en de vogelsoort zwarte stern. Omdat er overdag gesuip wordt, is er geen sprake van (verstoring door) verlichting.

Ruisvoorn, snoek, zeelt

De vissoorten ruisvoorn en snoek zijn dagactief, zeelt is nachtactief (Ravon, 2021). De soorten komen in plantenrijke wateren voor, waar de soorten profiteren van de beschutting van de waterplanten. Van geluidverstoring onder water voor vissen is geen sprake bij suppen (Arcadis, 2014). Gezien de dempende werking van het leefgebied van de vissen (vegetatie), de minimale tijdelijke verstoring van onderliggend water door de aard van het suppen en de verspreiding van de suppers over het algehele effectgebied, leidt het suppen niet tot een afname van de verspreiding of aanwezigheid van de typische soorten in H3150 in de Veluwerandmeren.

Zwarte stern

Zwarte stern broedt in het habitatype H3150, waar het nesten bouwt op de voor het habitatype kenmerkende drijvende planten. Zoals benoemd komt de soort niet als broedvogel in het effectgebied voor. Het suppen is niet van invloed op de verspreiding of aanwezigheid van de typische soort in H3150 in de Veluwerandmeren.

Conclusie verstoring

(Significant) negatieve gevolgen door verstoring zijn uitgesloten op het instandhoudingsdoel van habitatypen H3150.

5.2 Habitatrichtlijnsoorten

Kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn nachtactieve vissen, kleine modderkruiper is ook in de schemering actief. Overdag verschuilen ze zich in de vegetatie, of andere vormen van beschutting zoals stenen of oeverbeschoeiing (Ravon, 2021). Meervleermuis is, zoals eerder benoemd, ook's nachts en in de schemering actief. Het suppen wordt tussen zonsopgang en zonsondergang toegestaan. Negatieve gevolgen door mechanische effecten en verstoring op de habitatrichtlijnsoorten kleine modderkruiper, rivierdonderpad en meervleermuis zijn niet aan de orde.

5.3 Broedvogels

Voor roerdomp en grote karekiet worden de instandhoudingsdoelen niet behaald (Netwerk Ecologische Monitoring, 2021).

Mechanische effecten

Binnen het effectgebied komen geen uitgestrekte rietvelden/rietmoerassen voor die draagkracht bieden aan de soorten (op basis van Rijkswaterstaat, 2017a). Er geldt echter een uitbreidingsdoelstelling. Hiervoor geldt het volgende. Er wordt conform de Gedragscode van uitgegaan dat suppers afstand houden van rietzones en oeverplanten, waar de kwalificerende soorten roerdomp en grote karekiet broeden. Gezien de combinatie met de zeer beperkte golfslag die een supper teweegbrengt, de dempende werking van de rietkragen, de tijdelijke aanwezigheid en de grootte van het supgebied, zijn negatieve gevolgen door mechanische effecten op de (toekomstige) instandhoudingsdoelen van de broedvogels uitgesloten. Het behalen van de uitbreidingsdoelstellingen blijft in de toekomst om bovenstaande redenen mogelijk.

Verstoring

Roerdomp is gemiddeld verstoringsgevoelig (300 meter) en grote karekiet is matig verstoringsgevoelig (100 meter). Voor grote karekiet wordt aangenomen dat de dempende werking van zijn leefgebied (rietkragen) voldoende is om geen tot weinig beperkte effecten te hebben op grote karekiet, mits rietkragen niet betreden worden (Ministerie van LNV, 2008). Binnen het effectgebied komen geen uitgestrekte rietvelden/rietmoerassen voor die draagkracht bieden aan de soorten (op basis van Rijkswaterstaat, 2017a).

Binnen het effectgebied vindt mogelijk uitbreiding plaats van leefgebied van de soorten, als onderdeel van het instandhoudingsmaatregel 'ontwikkeling rietzone Harderwijk/Elburg'. Hiertoe worden verschillende zones met riet ontwikkeld, onduidelijk is echter waar precies. Gezien de grootte van het effectgebied, de verspreiding van de suppers over bestaande routes, de Gedragscode omtrent het ontzien van rietzones, en de dempende werking van rietzones, staat het suppen het behalen van de uitbreidingsdoelen binnen het effectgebied of in het algehele Natura 2000-gebied niet in de weg.

5.4 Niet-broedvogels

In tabel 5.1 is aangegeven welke soorten tijdens het supseizoen in het effectgebied aanwezig zijn, en in welke maanden deze soorten (bijna) voltallig aanwezig zijn (piekmaanden – oranje aanduiding in tabel 5.1) en in welke maanden dit niet zo is (gele aanduiding in tabel 5.1), en daarmee uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn.

Het supseizoen loopt van 1 april tot 1 oktober. De soorten kleine zwaan en nonnetje zijn in het supseizoen niet aanwezig in het Natura 2000-gebied (zie tabel 5.1). Er geen sprake is van overlap tussen de aanwezigheid van suppers (in het supseizoen) en de aanwezigheid van deze soorten, daarom zijn gevolgen voor deze soorten niet aan de orde. De overige soorten, waaronder grote zilverreiger waarvoor geen seizoenstrend bekend is, zijn meegenomen in de effectbeoordeling.

Tabel 5.1 Overlap supseizoen (schuine streep per maand) en aanwezigheid kwalificerende soorten (oranje of gele arcering bij aanwezigheid). Instandhoudingsdoelen (IHD) van de kwalificerende niet-broedvogels van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (zie ook bijlage 1) en de seizoensgemiddelden van het gehele Natura 2000-gebied, gebaseerd op het gemiddelde seizoensgemiddelde berekend over de vijf meest recente telseizoenen ('15-'16 t/m '19-'20) (Netwerk Ecologische Monitoring, 2021). De soorten waarvan het seizoensgemiddelde boven het instandhoudingsdoel ligt, zijn groen gearceerd. Het seizoensgemiddelde is dikgedrukt wanneer het instandhoudingsdoel niet gehaald wordt (Netwerk Ecologische Monitoring, 2021). *Het gebied heeft voor aalscholver een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting (en het instandhoudingsdoel) heeft betrekking op de foerageerfunctie van het gebied (PDN, 2009). Slaappleatsen van aalscholver zijn hierom niet meegenomen.

Niet-broedvogels	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei - aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Overlap met supseizoen?	Instandhoudingsdoel	Seizoensgemiddelde N2000-gebied
Fuut	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	400	512,2
Aalscholver	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	420	455,6 (f*)
Grote zilverreiger	?	?	?	?	Mei - aug	?	?	?	?	Onbekend	40	478,0
Lepelaar	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	3	4,0
Kleine zwaan	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	120	n.v.t.
Smient	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	3.500	1.202,8
Krakeend	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	280	350,2
Pijlstaart	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	140	202,0
Slobeend	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	50	20,4
Krooneend	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	30	46,4
Tafeleend	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6.600	3.289,2
Kuifeend	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	5.700	8.750,4
Brilduiker	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	220	65,8
Nonnetje	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	60	n.v.t.
Grote zaagbek	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	50	23,0
Meerkoet	Ja	Ja	Ja	Ja	Mei - aug	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	11.000	14.776

Mechanische effecten

Er wordt conform de Gedragscode van uitgegaan dat suppers afstand houden van groepen vogels, rietzones en oeverplanten en deze niet doorkruisen. Gezien de combinatie met de beperkte golfslag die een supper teweegbrengt, de tijdelijke aanwezigheid en de grootte van het supgebied, zijn negatieve gevolgen door mechanische effecten op leefgebied van niet-broedvogels uitgesloten.

Verstoring

Voor de niet-broedvogelsoorten fuut, aalscholver, grote zilverreiger, lepelaar, krakeend, pijlstaart, krooneend, kuifeend en meerkoet worden de instandhoudingsdoelen ruim behaald (zie tabel 5.1). Gezien de beperkte overlap van het supseizoen met de aanwezigheid van deze soorten (zie tabel 5.1), de verspreiding van suppers over het gehele effectgebied en de uitwijkmogelijkheden binnen het Natura 2000-gebied zijn significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van deze niet-broedvogelsoorten uitgesloten.

Voor smient, slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek worden de instandhoudingsdoelen niet behaald. Knelpunten voor het behalen van het instandhoudingsdoel voor smient worden gevonden in externe factoren, zoals een afname van de landelijke overwinterende populatie door een afname van voedselkwaliteit van natte graslanden buiten het Natura 2000-gebied (smient). Het suppen is niet van invloed op dit knelpunt. Bovendien komt de soort maar in zeer beperkte mate voor in de maanden april en september, waardoor voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn naar nabijgelegen rustplaatsen op wateren waar de soort overdag rust. Het suppen is niet van invloed op het huidige knelpunt en behalen van het instandhoudingsdoel voor smient in de toekomst.

Voor slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek worden de knelpunten mogelijk gevonden in de voedsel- en rustkwaliteit van het gebied (Rijkswaterstaat, 2017a). Hoewel de soorten in april en september in zeer beperkte aantallen aanwezig zijn in het Natura 2000-gebied, is onduidelijk of deze knelpunten hier aan bijdragen. Vanwege het feit dat de instandhoudingsdoelen niet behaald worden, de onduidelijkheid over de onderliggende oorzaken en knelpunten, de jaarlijks terugkerende verstoringseffecten van het voornemen, de onduidelijkheid over het voorkomen van de soorten in het Natura 2000-gebied, zijn significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek echter niet uit te sluiten. Een nadere analyse van de mogelijke gevolgen is noodzakelijk om suppen in de maanden april en september doorgang te bieden.

6. Conclusie en advies

Gemeente Harderwijk is voornemens om jaarlijks in de periode 1 april – 1 oktober sup-verhuur mogelijk te maken van de kustzone van de gemeente. Het suppen vindt volledig plaats in het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren.

Uit de effectbeoordeling van mechanische effecten blijkt dat het suppen niet leidt tot (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten. Het behalen van de uitbreidingsdoelstellingen van broedvogels blijft eveneens mogelijk.

Uit de effectbeoordeling van verstoringseffecten blijkt dat het suppen niet leidt tot (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogelsoorten en de meeste niet-broedvogels. Het behalen van de uitbreidingsdoelstellingen van broedvogels blijft eveneens mogelijk. Significant negatieve gevolgen voor de niet-broedvogels slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek zijn niet uit te sluiten.

6.1 Advies en vervolgstappen

In de maanden mei – augustus is geen sprake van (significant) negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Het suppen kan op basis van de effectbeoordeling geen doorgang vinden in de maanden april en september. Voor deze maanden is een verdere analyse noodzakelijk van de gevolgen van verstoring op niet-broedvogels slobbeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek. Mogelijke vervolgstappen zijn een planaanpassing, waarbij specifiek naar de verhuur in de maanden april en september gekeken wordt, en/of een passende beoordeling. Indien gekozen wordt voor een passende beoordeling, dan dient er rekening mee gehouden te worden dat het toekomstige suppen onderhevig is aan een vergunningplicht in het kader van de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming).

7. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Arcadis (2014). Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Provincie Gelderland. 077489585:A.9 - Definitief, B02042.000278.0100.

Broekmeyer, M.E.A. (2008). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij het Alterra-rapport 1375 uit 2005.

Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator. Alterra, Alterra-rapport 1976.

DN&B (2018). Ontwerp-wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden. DN&B/2018-000.

Het Blauwe Hart (2016). Gedragscode recreatie IJsselmeergebied. Versie 12 mei 2016.

Kraaijeveld, S. (2020). Haalbaarheidsonderzoek intensivering recreatie (ongemotoriseerde vaartuigen en evenementen) Strandeland, Harderwijk. Definitief rapport 19-200. Ecogroen BV.

Ministerie LNV (2008). Profieldocumenten Vogelrichtlijnsoorten.

Netwerk Ecologische Monitoring (2021). Telgegevens en trends Natura 2000-gebied Veluwerandmeren

Overheid (2021a). Wet natuurbescherming. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. Geraadpleegd november 2021.

PDN (2009). Aanwijzingsbesluit Veluwerandmeren. PDN/2009-076.

Rijkswaterstaat (2017a). Natura 2000 beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023. Veluwerandmeren. Oktober 2017.

Rijkswaterstaat (2017b). Natura 2000 beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023 – Nota van Antwoord. Rijkswaterstaat i.s.m. Ministerie van Economische Zaken, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Gelderland, oktober 2017.

Torenbeek, R., Besselink, D. & V. de Boer (2021). Afwegingskader kanoën. Regels voor toelating en beperkingen kleine vaartuigen. Referentie D10023411:71. D.d. 17 maart 2021.

Internet

Ministerie van LNV (2021A). Database Natura 2000-gebieden. Geraadpleegd op <https://www.natura2000.nl/gebieden> in november 2021.

Ministerie van LNV (2021B). Effectenindicator. Geraadpleegd op <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx> in november 2021.

Netwerk Ecologische Monitoring (2021). Telgegevens en trends Natura 2000-gebied Veluwerandmeren voor broedvogels en niet-broedvogels. <https://stats.sovon.nl/stats/gebied/1000076>. Geraadpleegd in november 2021.

NDFD (2021). Nationale Databank Flora en Fauna. <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>. Geraadpleegd in november 2021.

Overheid (2021). Actuele tekst Wet natuurbescherming. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. Geraadpleegd in november 2021.

Ravon (2021). Soortinformatie vissen. <https://ravon.nl/>. Geraadpleegd in november 2021.

Rijkswaterstaat (2021). RWS N2000 Habitattypenkaarten. <https://data.overheid.nl/en/dataset/f6907706-ba8d-4b62-a68d-d34583e063d8#panel-description>. Geraadpleegd in november 2021. Laatste update op 6 november 2021.

Sovon (2021). Soortinformatie vogels. <https://www.sovon.nl/>. Geraadpleegd in november 2021.

Vlinderstichting (2021). Soortinformatie libellen. <https://www.vlinderstichting.nl/>. Geraadpleegd in november 2021.

Bijlagen

Bijlage 1 – Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren

Habitattypen

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?
H3140 - Kranswierwateren		definitief	=	=
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		definitief	=	=
H6430A - Ruigten en zomen	moerasspirea	ontwerp	=	=
H6430B - Ruigten en zomen	harig wilgenroosje	ontwerp	=	=

Habitatrichtlijnsoorten

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
H1149 - Kleine modderkruiper	definitief	=	=	=
H1163 - Rivieronderpad	definitief	=	= (<)	=
H1318 - Meervleermuis	definitief	=	=	=

Broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
A021 - Roerdomp	definitief	5	>	>
A298 - Grote karekiet	definitief	40	>	>

Niet-broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
A005 - Fuut	definitief	400	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A017 - Aalscholver	definitief	420	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=
A027 - Grote zilverreiger	definitief	40	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=
A034 - Lepelaar	definitief	3	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A037 - Kleine zwaan	definitief	120	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=
A050 - Smient	definitief	3500	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=

A051 - Krakeend	definitief	280	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A054 - Pijlstaart	definitief	140	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A056 - Slobeend	definitief	50	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A058 - Krooneend	definitief	30	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A059 - Tafeleend	definitief	6600	gemiddelde	Foerageergebied	= (<)	=
A061 - Kuifeend	definitief	5700	gemiddelde	Foerageergebied	= (<)	=
A067 - Brilduiker	definitief	220	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A068 - Nonnetje	definitief	60	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A070 - Grote zaagbek	definitief	50	gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A125 - Meerkoet	definitief	11000	gemiddelde	Foerageergebied	=	=

Bijlage 2 – Typische soorten habitattypen H3140 en H3150

Habitatype	Soortnaam	Soorttype
H3140 Kranswierwateren		
	Brakwaterkransblad	Kranswieren
	Breekbaar kransblad	Kranswieren
	Brokkelig kransblad	Kranswieren
	Buigzaam glanswier	Kranswieren
	Doorschijnend glanswier	Kranswieren
	Fijnstekelig kransblad	Kranswieren
	Gebogen kransblad	Kranswieren
	Klein boomglanswier	Kranswieren
	Klein glanswier	Kranswieren
	Kust-kansblad	Kranswieren
	Ruw kransblad	Kranswieren
	Stekelharig kransblad	Kranswieren
	Sterkranswier	Kranswieren
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		
	<i>Caenis lactea</i>	Haften
	<i>Hydroptila pulchricornis</i>	Kokerjuffers
	Bruine korenbout	Libellen
	Donkere waterjuffer	Libellen
	Gevlekte witsnuitlibel	Libellen
	Glassnijder	Libellen
	Groene glazenmaker	Libellen
	Vroege glazenmaker	Libellen
	<i>Bdellocephala punctata</i>	Platwormen
	Doorgroeid fonteinkruid	Vaatplanten
	Glanzig fonteinkruid	Vaatplanten
	Groot blaasjeskruid	Vaatplanten
	Krabbenscheer	Vaatplanten
	Langstengelig fonteinkruid	Vaatplanten
	Ruisvoorn	Vissen
	Snoek	Vissen
	Zeelt	Vissen
	Zwarte stern	Vogels